

13. Криміналістика / под ред. Н.П. Яблокова, В.Я. Колдина. Москва : изд-во МГУ, 1990. 464 с.

14. Колмаков В.П. Расследование убийств : лекции для студентов ВЮЗИ / под ред. Н.В. Терзиева. Москва, 1958. 76 с.

15. Христов О.Л., Денисенко С.М. Особливості встановлення механізму вчинення незаконних заволодінь автомобілями, обладнаними системами захисту. *Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 30 жовтня 2018 р.) Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 238–241.

16. Бондар В.С., Бочковий О.В., Дудоров О.О., Кривонос М.В., Скляніченко Д.В. та ін. Протидія незаконному заволодінню транспортними засобами підрозділами Національної поліції України : практичний poradnik з елементами інтерактивних технологій. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2020. 311 с.

17. Кириленко Н.Ю. Методика розслідування шахрайства у сфері побутових відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Одеса, 2013. 20 с.

УДК 343.985:351.74

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.2.25>

ВАЦЮК В.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ОТРУЙНИХ ЧИ СИЛЬНОДІЮЧИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

PECULIARITIES OF CONDUCTING AN INSPECTION OF CRIMINAL CASES OF ILLEGAL ABUSE OF HIGHLY TOXIC DRUGS

Актуальність статті полягає в тому, що суспільна небезпека незаконного обігу отруйних та сильнодіючих лікарських засобів полягає у спричиненні психологічної залежності, важких отруєнь та смерті. Окрім цього, масштаби незаконного збуту деяких сильнодіючих лікарських засобів, що вживаються особами замість наркотиків як спосіб заміни останніх, викликають серйозні занепокоєння щодо збереження генетичного здоров'я нації. У статті узагальнено організацію і тактику проведення оглядів (місця події, речей, документів, у тому числі електронних) під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом отруйних та сильнодіючих лікарських засобів. Доведено, що огляд місця події доцільно поділити на три етапи, такі як підготовчий, робочий, заключний. Підготовчий (підготовка до огляду) етап складається з двох стадій, таких як підготовка до виїзду на місце події; підготовка на місці події. Робочий етап окреслює проведення загального та детального огляду. На заключному етапі слідчий складає протокол огляду місця події, необхідні плани, схеми, креслення, упакує об'єкти, вилучені з місця події, в тому числі вживає заходів щодо збереження об'єктів, які мають доказове значення та які неможливо вилучити з місця події, а також вживає заходів щодо заяв, які надійшли від учасників огляду та інших осіб під час його проведення. Наголошено на тому, що залучення спеціалістів (у контексті пошуку та фіксації джерел інформації про кримінальну подію) – це не лише доцільна форма застосування спеціальних знань і технічних засобів, але й гарантія якісного розслідування. Під час огляду журналу обліку отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в установах охорони здоров'я, необхідно звернути увагу на відповідність його оформлення нормативним вимогам. Журнал повинен

бути пронумерований, прошнурований, опечатаний і завірений підписом керівника установи. Він має містити усі аркуші з дотриманням хронологічної послідовності в записках. Також у журналі повинні бути відображені відомості про залишки засобів, які обліковуються, і фактичну їх наявність під час огляду, відповідність кількості рецептів та вимог-замовлень на відпуск лікарських засобів, які зазначені в журналі, рецептам та вимогам-замовленням, що зберігаються в установі.

Ключові слова: лікарські засоби, незаконний обіг, досудове розслідування, слідчі (розшукові) дії, огляд, огляд місця події.

The relevance of the article is that the public danger of illicit trafficking in poisonous and potent drugs is to cause psychological dependence, severe poisoning and death. In addition, the illicit distribution of some potent drugs used by individuals instead of drugs as a way to replace the latter raises serious concerns about the nation's genetic health. The article summarizes the organization and tactics of inspections (scene, items, documents, including electronic, etc.) during the investigation of criminal offenses related to the illicit trafficking of poisonous and potent drugs. It is proved that the inspection of the scene should be divided into three stages: preparatory, working, final. Preparatory (preparation for the inspection) stage consists of two stages: a) preparation for departure to the scene; b) on-site training. The working phase outlines a general and detailed review. At the final stage, the investigator draws up a report of the scene inspection, necessary plans, diagrams, drawings, packs objects removed from the scene, including measures to preserve objects that have probative value and cannot be removed from the scene, and takes action on applications received from survey participants and others during the survey. It is emphasized that the involvement of specialists (in the context of finding and recording sources of information about the criminal event) is not only an appropriate form of application of special knowledge and technical means, but also a guarantee of quality investigation. When reviewing the journal of poisonous and potent drugs that are subject to subject-quantitative accounting in health care institutions, it is necessary to pay attention to the compliance of its design with regulatory requirements. The journal must be numbered, bound, sealed and certified by the signature of the head of the institution. Contain all sheets in chronological order in the records. The journal should also reflect information on the balances of funds that are accounted for and their actual availability during the inspection, compliance with the number of prescriptions and requirements for orders for the release of drugs listed in the journal, prescriptions and order requirements stored in the institution.

Key words: medicines, illicit trafficking, pre-trial investigation, investigative (search) actions, inspection, scene inspection.

Актуальність теми. Суспільна небезпека незаконного обігу отруйних та сильнодіючих лікарських засобів полягає у спричиненні психологічної залежності, важких отруєнь та смерті. Окрім цього, масштаби незаконного збуту деяких сильнодіючих лікарських засобів, що вживаються особами замість наркотиків як спосіб заміни останніх, викликають серйозні занепокоєння щодо збереження генетичного здоров'я нації.

Виклад основного матеріалу. З 2014–2015 років в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення незаконного обігу заборонених предметів, до яких належать не лише вогнепальна (холодна) зброя, вибухівка, чи наркотичні речовини, але й отруйні та сильнодіючі лікарські засоби. За останні п'ять років (2015–2020) кількість кримінальних правопорушень, що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ст. 321 КК України, зросла майже в два рази, а саме зі 122 (за 2016 рік) до 234 (за 2020 рік), а в окремих областях зростання злочинності значно стрімкіший, зокрема в Запорізькій області вона збільшилась із 18 кримінальних правопорушень на рік (2016 рік) до 53 (2020 рік), у Херсонській – із 17 (2016 рік) до 47 (2020 рік) [1].

Проте наявні практичні проблеми розслідування незаконного обігу лікарських засобів, що віднесені центральним органом виконавчої влади, що реалізовує державну політику у сфері охорони здоров'я, до категорій отруйних та сильнодіючих, сьогодні ще залишаються не дослідженими. Автори підручників із криміналістики обмежуються зазвичай лише включенням фрази «...та отруйних, сильнодіючих речовин, або отруйних та сильнодіючих лікарських засобів» у

назву окремих параграфів, що присвячені методиці розслідування кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів. Чимало наведених у них положень певною мірою втратили свою актуальність через зміни в законодавстві і суспільних відносинах, що ними регулюються; вони не можуть враховувати особливості сучасної злочинності, криміногенної обстановки, специфіку роботи фармацевтичної, хімічної, лікувально-діагностичної галузі, особливо за сучасних умов пандемії, нові способи підготовки, вчинення та приховування кримінальних правопорушень цієї категорії.

Огляд місця події, як правило, належить до числа слідчих (розшукових) дій (СРД), зволікання з проведенням яких може спричинити зміну обстановки, зникнення слідів кримінального правопорушення, речових доказів, особи, якою він був учинений. Зокрема, цим обумовлений той факт, що огляд місця події, на відміну від інших СРД, у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР, що, відповідно до ч. 3 ст. 214 КПК, здійснюється негайно після завершення огляду [2].

Огляд місця події – це СРД, яка полягає в дослідженні матеріальної обстановки місця вчинення кримінального правопорушення шляхом безпосереднього особистого його сприйняття слідчим, прокурором, іншими учасниками огляду задля виявлення, фіксації та вилучення слідів кримінального правопорушення й інших речових доказів, з'ясування механізму події та інших обставин, що мають значення для кримінального провадження [3, с. 415].

Проте аналіз кримінальних проваджень, розслідуваних за фактом незаконного обігу отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, показав, що під час проведення огляду місця події та оформлення його результатів були допущені такі недоліки: неповний опис у протоколі огляду обстановки місця події (17,5%); відсутність при цьому належної послідовності (10,4%); неточний і неповний опис виявлених слідів, а також інших речових доказів (12,8%); не були вилучені виявлені та описані в протоколі речові докази (4,9%); не проводилися необхідні виміри (7,1%), фото-, відеозйомка (14,2%); фотографування проводилося, але знімки відсутні або незадовільні за якістю (9,4%); не склалися або були незадовільні за якістю плани і схеми (23,7%).

Кримінально-процесуальне законодавство України не обмежує перелік СРД, для участі в проведенні яких може бути залучений фаховий спеціаліст, більш того, у випадках вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, його роль дуже важлива з огляду на специфіку фармацевтичної галузі. Основною метою залучення спеціаліста є використання його знань та регламентів поводження з отруйними чи сильнодіючими лікарськими засобами під час їх виявлення, ідентифікації, вилучення та пакування як речових доказів.

Так, під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, огляду із залученням спеціалістів можуть підлягати такі різноманітні об'єкти:

- огляд місця події (місце затримання чи вилучення отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, службових приміщень підприємства тощо);
- огляд приміщень та ділянок місцевості, які безпосередньо не є місцем події, але з огляду на різні обставини стосуються розслідуваної події;
- огляд предметів кримінального правопорушення (отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби, а також обладнання, призначене для їх виробництва чи виготовлення);
- огляд жертв чи трупа, яким насильницьким шляхом було введено отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби задля вчинення іншого правопорушення.

Законодавство не забороняє особі, яка брала участь у провадженні як спеціаліст, згодом бути призначеною у цьому провадженні як експерт, якщо вона відповідає вимогам КПК України, має належну кваліфікацію та включена до Державного реєстру атестованих судових експертів.

У протоколі перераховуються всі предмети, які вилучаються з місця події, щодо кожного такого предмета має бути зазначено точне найменування, кількість, міру, вагу, серію і номер, інші відмінні індивідуальні ознаки, а також місце, де відповідний об'єкт був виявлений. Факт вилучення речових доказів, документів, цінностей та іншого майна (у тому числі, предметів і документів, вилучених з обігу) обов'язково відображається у протоколі проведення СРД. Згідно з ч. 1 ст. 98 КПК України, речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення [4].

В цьому контексті варто зазначити, що огляд – це поняття узагальнююче. Загалом коло об'єктів огляду під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, різноманітне. Ними можуть бути такі об'єкти.

1) Приміщення або ділянки місцевості (квартира, будинок, аптека, медична установа, лабораторія, ринок, частина вулиці, двір, сквер тощо), де:

- була затримана особа, яка здійснювала незаконні дії з отруйними чи сильнодіючими лікарськими засобами, а також території поруч з місцем затримання;
- було вчинено незаконне діяння із зазначеними засобами (наприклад, їх незаконне придбання, зберігання, збут або порушення правил обліку, відпуску);
- був приведений у несвідомий стан потерпілий з використанням отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, або заподіяна шкода його здоров'ю такими засобами.

2) Предмети:

- кримінального правопорушення (самі отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби, а також обладнання, що призначене для їх виробництва або виготовлення);
- інші предмети, які можуть бути речовими доказами у кримінальному провадженні (пакувальний матеріал, предмети з отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, гроші для придбання зазначених речовин та засобів, зокрема, під час проведення оперативної закупки, папери з особистими записами, помітками підозрюваного або інших осіб, речі, побутові предмети, що використовувалися для вчинення незаконних діянь з цими засобами).

3) Документи, у яких відображено всі діяння з отруйними чи сильнодіючими лікарськими засобами, а також сировиною, необхідною для їх виготовлення, виробництва у випадках виявлення фактів порушення правил виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, відпуску, обліку, перевезення, пересилання зазначених засобів.

4) Транспорт, на якому здійснювалося перевезення отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

5) Крім того, можна виділити як об'єкт слідчого огляду тіло живої особи (освідування) задля встановлення слідів кримінального правопорушення на тілі як підозрюваного (затриманого), так і потерпілого (під час вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень із використанням отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів), а також труп особи за наявності будь-яких відомостей про вчинення незаконних діянь, що призвели до смерті особи в результаті застосування зазначених засобів.

Під час проведення огляду місця події слід оглядати й детально описувати місце затримання підозрюваного, місце збуту отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів із вказівкою на те, хто і де саме знаходився в цей час, у кого які предмети знаходилися в руках, були поблизу на землі, на якій відстані; бажано скласти план-схему; попередні місця знаходження підозрюваного, про які стало відомо з пояснень присутніх під час огляду осіб (звідки прийшов підозрюваний, куди направлявся тощо).

Необхідно звернути особливу увагу на пошук і фіксацію місць знаходження решти отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, призначених для подальшого збуту (у схованках, у інших осіб, у транспортному засобі, у ручній поклажі, серед інших речей), елементів упаковки зазначених засобів або пакувального матеріалу (папір, поліетиленові пакети, коробки, банки, порожня тара, що залишилася після розфасовки та збуту засобів, етикетки тощо). Такі предмети необхідно детально описувати із зазначенням точного їх місцезнаходження, маскування, зокрема відстані від затриманого та інших осіб, а після вилучати для подальшого експертного дослідження. Якщо проводиться огляд житла підозрюваного, то обов'язково необхідно відобразити в протоколі огляду стан житлового приміщення, рівень забезпеченості, обстановку, давність проведеного ремонту, наявність цінних речей, техніки тощо порівняно з відомостями про прибутки сім'ї, адже невідповідність прибутків і витрат може стати додатковим доказом наявності нетрудових доходів.

Колі порушено спеціальні правила поведіння з отруйними чи сильнодіючими лікарськими засобами на підприємствах (установах), немає необхідності докладно описувати розташування місця події та предмети обстановки. Особливістю таких незаконних діянь є те, що порушення правил поведіння із зазначеними засобами може бути тільки в межах того підприємства, установи, організації, де вони безпосередньо виробляються, виготовляються, зберігаються, відпускаються тощо, тобто тут спостерігається локалізація місця події (аптека, виробничий цех, склад, санітарно-епідеміологічні станції, лабораторії лікарень тощо), тому необхідно акцентувати увагу й фіксувати в протоколі огляду місця події факти відхилення реальних умов проведення дій з отруйними чи сильнодіючими лікарськими засобами від умов, що зазначені в нормативно-правових актах (правилах).

Під час відпуску отруйного чи сильнодіючого лікарського засобу з аптеки, аптечного кіоску, ветеринарної аптеки перш за все необхідно оглянути документи, що підтверджують законність діяльності з продажу лікарських засобів, ветеринарних препаратів. Такими документами можуть бути ліцензії, копія ліцензії або довідка про прийняття заяви про переоформлення ліцензії (може діяти протягом терміну від трьох робочих днів до півтора місяця залежно від підстав переоформлення).

Також необхідно здійснити огляд та перевірку отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів зі списком отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, дії з якими дозволено, та додатково провести огляд (за необхідності вилучення чи ксерокопіювання) статутних документів, посадових інструкцій, звіряння чеку, контрактів, угод, товарно-транспортних накладних, документації на вивіз продукції з підприємства-виробника, складу, платіжних доручень, а також матеріалів перевірок відповідними державними органами щодо дотримання ліцензійних умов тощо.

Як рекомендацію працівникам правоохоронних органів потрібно зазначити, що оскільки у цій ситуації порушуються правила відпуску отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, то може бути порушення правил їх придбання, зберігання й обліку. Під час огляду місця події на це можуть вказувати такі факти:

- наявність великої кількості зазначених лікарських засобів у приміщенні або значне перевищення їх фактичної кількості порівняно з документально оформленим;
- їх місцезнаходження не в сейфі окремо від інших лікарських засобів або окремому приміщенні, як це передбачено правилами зберігання [5; 6], а в будь-якому іншому місці (шафах, шухлядах, особистих речах працівників аптеки, складу тощо);
- зберігання таких лікарських засобів без зовнішнього упакування, не у фабричній упаковці, невідповідність зовнішнього оформлення упакування його вмісту (номер партії, дата виготовлення, логотип і маркування виробника тощо) [5];
- наявність грошових коштів (особливо великої кількості) поза касовим апаратом.

Окрім цього, про порушення правил придбання й обліку отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів може свідчити така документація, на виявлення, огляд і вилучення якої необхідно звертати значну увагу:

- документація, що оформлюється під час надходження для реалізації (в аптечних установах) або для забезпечення лікувально-діагностичного процесу, проведення наукових досліджень (у лікувально-профілактичних, науково-дослідних установах) лікарських засобів, зокрема супровідні документи, накладні, прибуткові документи, реєстраційні журнали, що дають змогу встановити дату постачання, назву і лікарську форму, поставлену кількість лікарського засобу, назву й адресу постачальника;
- документація, що оформлюється під час списання, знищення, утилізації відходів лікарських засобів (до яких належать неякісні, із закінченим терміном зберігання, незареєстровані, фальсифіковані лікарські засоби) [7]; акт передачі лікарського засобу постачальникові або виробникові, акт про знищення відходів лікарського засобу, де повинно зазначатися, які лікарські засоби передавалися, знищувалися (назва, виробник, номер серії, дата виготовлення, коли й звідки надійшли, кількість);
- документація, що оформлюється під час проведення інвентаризацій лікарських засобів (інвентаризаційні описи, відомості, акти контрольної перевірки інвентаризації цінностей, книга реєстрації контрольних перевірок інвентаризацій тощо);
- документація, що оформлюється під час переміщення, використання лікарських засобів, напівфабрикатів (під час виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки використовуються журнал реєстрації окремих стадій виробництва, журнал і паспорт письмового контролю тощо; під час списання лікарських засобів на хворих у лікувально-профілактичних установах – листки призначень цих хворих, їх історії хвороби, амбулаторні картки поліклінічних відділень);
- документація, що оформлюється під час відпуску лікарських засобів (журнал обліку отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в установах охорони здоров'я, форму якого затверджено Наказом МОЗ України від 19 липня 2005 року № 360) [8];
- документація, що надається для придбання окремих категорій лікарських засобів та залишається в аптеці після їх відпуску (рецепти на придбання лікарських засобів, на виготовлення їх в умовах аптеки, а також вимога-замовлення на відпуск лікарських засобів лікувально-профілактичним і науково-дослідним установам).

Крім того, необхідно оглянути та вилучити стрічку з касового апарату; готівку в касі, торговому залі або службових приміщеннях, що могла бути отримана під час відпуску отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів із порушенням установлених правил, для подальшої звірки.

Водночас коли неможливо знайти матеріальні сліди, то проведення огляду місця події все ж таки має суттєве значення для кримінального провадження, оскільки навіть опис місця, де було вчинено кримінальне правопорушення, дає змогу зафіксувати його обстановку, що дасть змогу перевірити показання інших учасників події.

Під час первинного огляду отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів головним завданням є з'ясування низки питань, що в змозі здійснити слідчий шляхом візуального обстеження, а саме визначення агрегатного стану вилучених засобів, їх кількості, упаковки та ідентифікаційних ознак, видимих пошкоджень. Якісні ж характеристики об'єктів (незалежно від стану упаковки), що оглядаються, встановлюються шляхом проведення хімічних, фізико-хімічних досліджень. Під час огляду вилучених засобів у протоколі огляду місця події необхідно відобразити таку інформацію:

1) інформація щодо характеру упаковки (пакет, скляний посуд (колба, банка, ампула), капсули, таблетки, окремо чи в блістерах, коробках тощо), її цілісність (наявність або відсутність видимих пошкоджень);

2) інформація щодо наявності маркування та будь-яких написів (назва речовини, її кількість (вага), а для лікарських засобів ще й дозування, підприємство-виробник, фасувальник, номер партії, дата виготовлення (фасування));

3) зовнішні характеристики (кількість, колір, агрегатний стан, запах тощо); особливу увагу слід звертати на буквено-цифрове маркування, що наноситься недрукарським способом, оскільки воно може позначати дату випуску, номер партії або інші відомості, які дадуть змогу індивідуалізувати продукт промислового виробництва.

Під час опису зовнішнього вигляду документа потрібно звернути увагу на відповідність його форми загальноприйнятій формі для таких об'єктів. Якщо є документи суворої звітності, то потрібно зазначити номери та дати їх видачі, їх реєстрацію у відповідних журналах обліку, бухгалтерських документах. Під час огляду ліцензії на право заняття окремими видами господарської діяльності (наприклад, виробництво лікарських засобів, оптова чи роздрібна торгівля ними) необхідно у протоколі огляду місця події зафіксувати такі відомості:

– вид діяльності, на який видано ліцензію, зокрема групи лікарських засобів, на які ліцензія поширюється;

– на чие ім'я видано, дата видачі та термін дії ліцензії [9].

Варто додати, що якщо подається копія ліцензії, то необхідно звірити назву органу, що видав ліцензію, з назвою органу на печатці, що засвідчує копію такої ліцензії – вони повинні бути ідентичними [10].

Під час огляду журналу обліку отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в установах охорони здоров'я, необхідно звернути увагу на відповідність його оформлення нормативним вимогам. Журнал повинен бути пронумерований, прошнурований, опечатаний і завірений підписом керівника установи. Він має містити усі аркуші (з відсутністю вирваних або вклеєних) з дотриманням хронологічної послідовності в записах (дати здійснення записів, дати надходжень тощо). Також у журналі повинні бути відображені відомості про залишки засобів, які обліковуються, і фактичну їх наявність під час огляду, відповідність кількості рецептів та вимог-замовлень на випуск лікарських засобів, які зазначені в журналі, рецептам та вимогам-замовленням, що зберігаються в установі.

Під час виявлення отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів у протоколі перераховуються точне найменування, консистенція, кількість (за об'ємом або вагою), міра, колір, характерний запах, інші індивідуальні ознаки, а також місце, де відповідний об'єкт був виявлений, та особливості його упакування. Попередньо з кожної виявленої тари беруться зразки, які надсилаються на судово-хімічну та інші види судових експертиз. Речові докази у вигляді отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів передаються на склади установ, організацій, які мають відповідний дозвіл на їх зберігання і де є належні умови для зберігання, за узгодженням чи з відома їх керівництва (командування). У довідці про речові докази, яка додається до обвинувального акта, або в самому обвинувальному акті зазначається місце зберігання вилучених речових доказів із посиланням на відповідні документи, які підтверджують здачу на зберігання зазначеного майна або цінностей, вилучених під час досудового розслідування.

Висновки. Отже, оглядом у кримінальному провадженні є ЄРД, що здійснюється уповноваженим суб'єктом (слідчий, прокурор тощо) як до початку (огляд місця події у невідкладних випадках) розслідування, так і після внесення відповідних відомостей до ЄРДР, змістом якої є вичення та фіксація об'єктів задля одержання фактичної інформації про обставини кримінального

правопорушення. Проведення огляду (місця події, речей, документів, у тому числі електронних, зокрема матеріалів відеозапису), під час розслідування незаконного обігу отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів дає можливість слідчому й прокурору сформувати належну доказову базу (отримати фактичні дані про вид отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, спосіб учинення кримінального правопорушення, з'ясувати мотиви злочинної поведінки, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, пом'якшують чи обтяжують його покарання), а також з'ясувати інші обставини, встановлення яких необхідне як стороні обвинувачення для забезпечення швидкого, повного, неупередженого розслідування й успішного завершення досудового слідства з подальшим скеруванням обвинувального акта до суду, так і стороні захисту для формування відповідної правової позиції.

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
2. Литвинов О.М. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 528 с.
3. Криміналістика : підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Самодін та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2020. 752 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Правила зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах : Наказ МОЗ України від 16 грудня 2003 року № 584. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-04#Text>.
6. Правила транспортування та зберігання ветеринарних препаратів, субстанцій, готових кормів, кормових добавок та засобів ветеринарної медицини : Наказ Мінагрополітики України від 13 серпня 2002 року № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-02#Text>.
7. Правила утилізації та знищення лікарських засобів : Наказ МОЗ України від 24 квітня 2015 року № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0550-15#Text>.
8. Правила виписування рецептів на лікарські засоби і виробів медичного призначення, Порядок відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкція про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ МОЗ України від 19 серпня 2005 року № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05#Text>.
9. Шпомер А.В. Поняття, ознаки та функції ліцензування певних видів господарської діяльності в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2004. № 12. С. 77–80.
10. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.